

Geen Kerstboom
— door —
JONANNA

NIJKERK, G. F. CALLENBACH.

GEEN KERSTBOOM.

Een Kerstgeschiedenis op waarheid gegrond

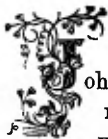
DOOR

JOHANNA.

NIJKERK,
G. F. CALLENBACH.

ohanna en Corrie lagen reeds een half uur te bed, maar . . . geen van beide kinderen sliep nog. Dit was zeer zeker iets buitengewoons. Voordat het uurtje sloeg, waarop zij gewoon waren des avonds ter ruste te gaan, begonnen de oogjes al zeer te doen van den slaap; en nauwelijks lagen de krullekopjes goed en wel op het kussen, of de levendige kijkers, die den ganschen dag hadden rondgezien, sloten zich, om zich gedurende den langen nacht niet meer te openen. Maar op bovengenoemden avond scheen de slaap niet te willen komen.

Hoewel het buiten vinnig koud was door den scherpsten Noordoostenwind, die onbarmhartig een ieder in het gelaat sneed en deed huiveren en beven; hoewel de wateren met een dikke ijskorst bedekt waren, die elken dag en nacht nog dikker werd, doordien de wintervorst van geen wijken wilde weten, maar veeleer zijn heerschappij vaster trachtte te grondvesten, zoo behoefden de twee zusjes toch niet vanwege de koude of den honger wakker te blijven liggen. Nog geen twee uur geleden hadden zij aan een welvoorzien maaltijd gezeten en hun maagjes geheel gevuld en daarna bij den kachel zich heerlijk gewarmd en gekoesterd. Toen zij eindelijk naar bed gegaan waren, had Moeder haar beide meisjes zoo warm mogelijk toegedeckt. Wat was het dan wel, dat haar den slaap uit de oogen verdreef? Als wij een oogenblik willen luisteren naar al wat de meisjes nog zoo laat met elkaar te bespreken hadden, zal ons dit wel duidelijk worden.

„Nu, Corrie! ge moogt zeggen wat ge wilt,” hooren wij

Johanna, de oudste der twee zusjes zeggen," maar ik kan mij niet voorstellen, hoe wij een heerlijk kerstfeest zullen kunnen vieren, als wij geen kerstboom in huis krijgen. Ik begrijp niet, waarom Vader en Moeder, die ons elk jaar een kerstboom gegeven hebben, dezen keer dit niet zullen doen. Verleden jaar zag ik met verlangen het Kerstfeest te gemoet, maar nu in het geheel niet."

Corrie was twee jaren jonger dan haar zusje en niet gewoon deze tegen te spreken, omdat zij meende, dat Johanna, die in haar oog toch zooveel ouder en dus wijzer was, het beter wist dan zij. Daarom zweeg zij eerst eenige oogenblikken, voordat zij het waagde een vraag te doen, die haar groote verwondering moest te kennen geven.

„Maar, Johanna! geloof je dan Moeder niet meer?"

„Dat is een mooie vraag!" antwoordde Johanna een weinig driftig, doordien zij zich beledigd achtte bij de gedachte, dat Corrie meende, dat zij Moeder niet meer geloofde. „Natuurlijk geloof ik Moeder, even goed als gij, maar . . . Moeder kan zich wel eens vergissen en meenen, dat zij ons plezier aandoet, terwijl dit toch zoo niet is. Denk nog maar eens aan het vorige jaar, Corrie! Hoe schoon en heerlijk was ons Kerstfeest toen. Eerst hadden wij kindervisite. Onze vriendinnetjes werden ontvangen in de huiskamer, want het feest zou niet beginnen, voordat allen tegenwoordig waren. O, hoe nieuwsgierig waren wij. Eindelijk deed Vader de deur van de achterkamer open en . . . daar zagen wij den kerstboom."

Bij de gedachte aan het vervlogen genot hield Johanna even met spreken op. Het was haar, alsof zij opnieuw den boom vóór zich zag, maar daarna vervolgde zij, als in verrukking:

„Hoe mooi was hij! Weet ge nog wel, Corrie! dat wij de lichtjes trachtten te tellen? maar dat ging niet, omdat er zoo vele waren. Wij gingen toen om den boom heen zitten en moesten Vader antwoord geven op al de vragen, die hij ons deed. Weet ge nog wel, hoe wij om Jan Boeker lachten, die zoo dom was en toch ook een duit in het zakje wilde doen? maar zijn antwoord was gansch en al verkeerd."

Johanna begon luidkeels te lachen, maar Corrie zeide:

„Houd u toch stil, Jo! Moeder zal u hooren.”

Johanna verborg haar gelaat in het kussen om haar lachen te onderdrukken. Toen haar dit gelukt was, ging zij voort:

„Hoe feestelijk werden wij op dien avond getrakteerd. Hoe blijde zongen wij onze kerstliederen, terwijl Moeder daarbij het orgel bespeelde; en toen Vader de kerstgeschiedenis ons had verteld, werden de geschenkjes, die aan den boom hingen, er afgenomen en onder ons allen uitgedeeld. Dat gaf een gejuich! Herinnert ge u nog, Corrie! welk een prachtige poppenwagen *gij* kreeg? en welk een beelderig ledikantje *ik* ontving? Er is niets in de geheele wereld, dat halen kan bij het heerlijke feest van verleden jaar; neen niets.”

Johanna's stem klonk zoo overtuigend, dat haar zusje niet spoedig gewaagd zou hebben met haar van meening te verschillen; maar om in dit opzicht volkomen zekerheid te hebben, vroeg het meisje nog nadrukkelijk: „Heb ik gelijk of niet, Corrie?”

„Ik . . . ik . . . weet het niet,” stamelde het kleine meisje, dat onder Johanna's verhaal haast in slaap was gevallen en slechts het begin er van had gehoord. Doch om haar zusje niet boos te maken, sperde zij nog eens haar oogen wijd open en voegde er bij: „Ja, het was mooi . . . o, zoo mooi, maar toch geloof ik, dat . . . Moeder ons . . . Och, Jo! laat ons nu toch gaan slapen . . . ik word zoo moe . . . ik kan niet meer denken.”

Corrie's oogjes vielen weder dicht.

„Vervelend kind! met jou valt ook niet te praten,” pruttelde Johanna ongeduldig; doch al spoedig besloot zij, daar er niemand was, die naar haar wilde luisteren, het voorbeeld van haar zusje te volgen. Weldra vergat zij in een gezonden diepen slaap haar misnoegdheid.

Terwijl de meisjes rustig slapen, willen wij het gesprek beluisteren, dat beneden in de huiskamer door den vader en de moeder der kinderen gevoerd werd. Het was over hetzelfde onderwerp, als waarover Johanna zich zoo ontevreden had uitgelaten.

„Wat waren de kinderen teleurgesteld,” aldus liet zich de vader hooren. „Zeg, vrouw! zouden wij maar niet op ons be-

sluit terugkomen door hen toch met een kerstboom te verrassen?"

„Het was alleen Johanna, die zich zoo wrevelig en ontstemd toonde," gaf de moeder ten antwoord. „Corrie is altijd meer meêgaand en spoediger tevreden gesteld. Als gij het mij vraagt, lieve man! dan geloof ik, dat het beter is geen verandering in ons plan te maken. Ik vind het juist voor onze Johanna zoo goed, dat zij leert om ook eens te denken aan het geluk van anderen. Ik ben zoo bevreesd, dat zij anders zal opgroeien tot een zelfzuchtig meisje, dat alleen aan haar eigen genoeg en niet aan dat van anderen denkt. En al schenkt God ons gelukkig zóó veel, dat wij hebben, al wat wij voor ons en de kinderen behoeven, toch kunnen wij niet de dubbele onkosten van het feest en van hetgeen wij van plan zijn aan die arme menschen te geven, betalen. Wij moeten het één of het ander kiezen, maar beide zal niet gaan. Gij zult mij dit moeten toestemmen."

„Ja, gij hebt volkomen gelijk," beëamde de heer Donkers. „Zulk een kerstboom met al wat er bij behoort kost geen kleinigheid."

„En dan," hernam mevrouw Donkers, „moeten wij ons zelf wel eens afvragen, of wij den kinderen werkelijk zooveel nut en zegen aanbrengen, wanneer wij op dien avond hen en hun vriendinnetjes zoo rijkelijk met geschenkjes bedeele."

„Nu, nu, lieve vrouw! dat moet ge niet zeggen; de Kerstgeschiedenis wordt hun toch verhaald en verklaard, en zij worden toch op den Heiland gewezen."

„Ja, natuurlijk, beste man! maar mij dunkt, dat dit zonder kerstboom toch ook geschieden kan. In elk geval: het zal niemand schaden, als wij althans *dit* jaar den kerstboom eens achterwege laten. Ik heb den Heer, wiens tegenwoordigheid op ons feest wij in de eerste plaats behoeven, dringend gebeden, dat Hij op al, wat wij ondernemen zullen, Zijn zegen moge geven. Laat ons dan vast vertrouwen, dat het heerlijke feest, niet zonder geestelijk voordeel ons aan te brengen, zal voorbijgaan."

„Welaan, vrouwtje! ik hoop het met u. Ik laat trouwens de

zaak geheel aan u over, opdat zij een goed verloop moge hebben; in [andere jaren heb ik altijd zulk een werkzaam aandeel in de feestviering gehad, laat mij nu ditmaal eens toeschouwer zijn."

„O, denneboom! o, denneboom!
 „Hoe frisch zijn uwe takken;
 „Hoe koud en doodsch het buiten zij,
 „Uw levend groen maakt 't harte blij, —
 „O, denneboom! o, denneboom!
 „Hoe groen zijn uwe takken.

„Zoo heeft Uw komst, o Zoon van God!
 „Zoo heeft Uw komst op aarde
 „Doen opgaan 't lieflijk morgenrood
 „Van 't eeuwig leven uit den dood;
 „Dit deed Uw komst, o Zoon van God!
 „Dit deed Uw komst op aarde.

„O, denneboom! o, denneboom!
 „Hoe schitt'ren uwe lichten;
 „Hoe donker 't buiten ook al zij,
 „Uw aanblik maakt ons harte blij;
 „O, denneboom! o, denneboom!
 „Hoe schitt'ren uwe lichten.

„Zoo heeft Uw komst, o Zoon van God!
 „Zoo heeft Uw komst op aarde
 „In onzen donk'ren zondennacht
 „Ons licht en blijdschap aangebracht;
 „Dit deed Uw komst, o Zoon van God!
 „Dit deed Uw komst op aarde.

„O, denneboom! o, denneboom!
 „Hoe rijk zijn uwe gaven!
 „Zoo spreekt gij tot ons jong gemoed
 „Van leven, licht en overvloed;
 „O, denneboom! o, denneboom!
 „Hoe rijk zijn uwe gaven!

„O, Jezus Christus, Zoon van God!
 „Gij bracht aan arme zondaars
 „Het eens verloren paradijs:
 „Och! dat ons hart U dankbaar prijz’;
 „O, Jezus Christus, Zoon van God!
 „U loven arme zondaars.”

Zoo zong Corrie den volgenden morgen, terwijl zij haar pop zat aan te kleeden. Daar het vacantie was, behoefden de zusjes niet naar school te gaan. Zooals wij reeds uit den mond van haar moeder gehoord hebben, was Corrie een tevreden en vroolijk meisje, en daarom zong zij zoo gaarne.

„Wat zijt ge toch een dom en dwaas kind!” riep Johanna uit. „Daar zit ge nu te zingen van een kerstboom, terwijl er in geen velden of wegen een te zien is; en gij zult er ook geen te zien krijgen.”

„Och, het kwam zeker, omdat ik dacht aan den boom van verleden jaar,” gaf Corrie ten antwoord. „Ja! ik vind dat zulk een mooi lied, omdat er telkens over de komst van Gods Zoon in gesproken wordt. Morgen is het Kerstfeest, en ik ben daarover zoo blijde, dat ik nu reeds dat kerstlied moest zingen.”

„Nu,” mopperde Johanna, „ik begrijp niet, hoe gij dit kunt doen. Ik vind die versjes ook wel mooi, maar wil ze dit jaar toch niet zingen... verbeeld u: ze zingen... zonder kerstboom...”

Het scheen wel, dat Johanna op dezelfde wijze wilde voortgaan als den vorigen avond, maar gelukkig werd zij hierin verhinderd, doordien haar moeder op dat oogenblik de kamer binnenkwam. Aanstonds snelde zij op deze toe en riep vol ongeduld uit: „O, Moeder! zeg mij toch eens, wat van avond gebeuren zal.”

„Ik hoorde Corrie zoo even het lied van den kerstboom zingen,” antwoordde mevrouw Donkers, zonder rechtstreek bescheid te geven op de vraag van haar oudste dochtertje. „Dat laatste versje vooral kunnen wij zeer goed, ook zonder kerstboom, zingen. Een kerstboom biedt een prachtig schouwspel aan; maar, wanneer wij daardoor het gewichtigste vergeten en meer belang stellen in den boom dan in den Heere Jezus Christus, zie, dan is het beter geen kerstboom te hebben. Hij heeft in den donkeren nacht onzer zonden ons licht en blijdschap aangebracht; maar nu moeten wij dat licht ook in onze harten laten schijnen. Helaas! zoo velen wenden zich van dat licht af, omdat zij de duisternis liever hebben; bewonderen nog wel het licht van den kerstboom, dat een donkere kamer of zaal verlicht, maar haten het licht, dat Jezus laat schijnen in hunne harten, waardoor al het verkeerde en zondige, dat daarin gevonden wordt, voor den dag komt. Wij kunnen morgenavond geen verlichten kerstboom hebben; waarom dit niet kan, zal u later duidelijk worden. Zooveel in mijn vermogen is, wil ik u leeren om niet alleen aan u zelf te denken, maar ook aan anderen; het hoogste genot in ons leven moet zijn om anderen tot zegen en blijdschap te wezer; doch . . . voorloopig zeg ik u niets meer.”

Geen van beide meisjes antwoordde haar moeder. Wel had Johanna nog vele vragen en tegenwerpingen in haar hart, maar zij durfde deze op dat oogenblik niet uitspreken.

Aan den avond van dien zelfden dag zaten de heer en mevrouw Donkers met hun kinderen rustig in de huiskamer. Maar hoe stil en vreedzaam alles daarin mocht uitzien, de harten der twee meisjes begonnen allengskens sneller te kloppen, als zij dachten aan de dingen, die weldra komen zouden. In de groote voorkamer, die door twee groote deuren van de huiskamer was afgescheiden, brandde een helder licht. Dit hadden de meisjes wel opgemerkt, terwijl het ook haar aandacht niet was ontgaan, dat daar binnen buitengewone dingen hadden plaats gehad. Den ganschen middag hadden zij Moeder druk bezig gezien; telkens was Moeder op eenigszins geheimzinnige

wijze de kamer binnengegaan, en als zij daar weder uitkwam, had zij steeds zorgvuldig de deur achter zich gesloten, als ware zij bevreesd geweest, dat de een of ander een onbescheiden blik naar binnen zou werpen. Toen zij eindelijk met haar geheimzinnig werk was klaar gekomen, had zij niets anders gezegd dan: „Zie zoo, kinderen! laat het nu maar avond worden.” Stil en bedaard, alsof er niets gebeuren zou, zaten Vader en Moeder nu neder, slechts van tijd tot tijd een enkel woordje sprekende. Zij hadden hun kinderen op het hart gebonden, dat deze stipt zouden doen, wat hun dien avond zou worden bevolen. Als Johanna en Corrie nu maar wisten, *wat* zij moesten doen, maar op dit punt werd beider geduld op een zware proef gesteld. De eene minuut verstreek na de andere, zonder dat iets bizonders gebeurde. Het wachten werd hoe langer hoe moeilijker, ja eindelijk om niet meer uit te houden.

Juist wilde Johanna opnieuw een ongeduldigen kreet doen hooren, toen er buiten aan de schel werd getrokken. Wie kon daar zijn?

„Krijgt u van avond bezoek, Moeder?” vroeg Johanna nieuwsgierig. „Komen oom en tante Van der Goot misschien? Als zij dan maar Mina en Betsy medebrengen.”

„Stil kind!” antwoordde haar moeder. „Ge moet de dingen, die gebeuren zullen, geduldig afwachten.”

„Wil ik de deur gaan opendoen, Moeder?” liet Corrie zich hooren, die zich zelf ook al dikwijls had afgevraagd, wie of wat er dien avond komen zou.”

„Neen, lieve kind!” ontving het meisje ten antwoord, „Antje zal wel opendoen.”

Kort daarop kwam de dienstbode binnen en zeide, dat vrouw van Til er was en mevrouw Donkers wenschte te spreken.

„Ach, hoe vervelend is dat!” riep Johanna uit. „Waarom moet die vrouw juist *nu* komen? Zij zeurt altijd zoo. Zij zal toch niet binnenkomen, Moeder?”

„Foei, Jo!” antwoordde haar moeder, „houd u stil. Gij moogt zoo niet spreken. Antje! Verzoek vrouw van Til om bij ons binnen te komen.”

Het dienstmeisje ging heen, en weinige oogenblikken later

zat vrouw van Til zeer vriendschappelijk naast mevrouw Donkers. Deze laatste begon het gesprek door te vragen: „Wel, vrouw van Til! denkt ge morgen een blij en gelukkig Kerstfeest te zullen vieren?”

„Ik kan, Gode zij dank! op uw vraag „ja!” zeggen,” antwoordde de aangesprokene. „Het is waar, dat buitengewone feestelijkheden bij ons niet kunnen plaats hebben, vooral niet *nu*, doordien mijn man met deze korte dagen zoo weinig verdient. Wij zijn al blij, als wij de maagjes onzer kinderen elken dag kunnen vullen en hun lichaampjes zoo kunnen kleeden, dat zij geen koude lijden. Wanneer God het wêer zomer laat worden, dan kunnen wij, als ons niet alles tegenloopt, het wat ruimer hebben. Klagen mag ik niet, Mevrouw! daar zou ik groote zonde aan doen. Heusch waar! wij gevoelen ons gelukkig.” Bij deze woorden begon vrouw van Til hartelijk te lachen, en Johanna en Corrie deden van den weeromstuit hetzelfde.

„Weet u!” vervolgde vrouw van Til, „mijn kinderen hebben zonder uitzondering jong, warm bloed en houden volstrekt niet van stilzitten; zij loopen en springen zich warm; zoo warm, als zij nooit zouden kunnen worden, al zaten zij den ganschen dag bij een gloeiende kachel. En wat ons middagpotje betreft, het zal morgen, evenals op andere dagen, heel eenvoudig zijn, maar niettegenstaande dat kunnen wij toch wel een gelukkig Kerstfeest vieren. Dunkt u dat ook niet?”

„Hoe zult gij het morgen dan aanleggen?” vroeg mevrouw Donkers. „Ge moet niet meenen, dat ik enkel uit nieuwsgierigheid dit vraag; neen, ik stel waarlijk belang in 't geluk van u en van uw kinderen.”

„Wel, Mevrouw!” antwoordde vrouw van Til, „wij willen ons er over verblijden, dat God Zijn Zoon op deze aarde heeft gezonden, opdat Hij ons door Hem zou rijk maken. Vergeving van zonden en het eeuwige leven komt Jezus ons uit den hemel brengen; en elk arm zondaar, die in Hem gelooft, schenkt Hij „om niet,” denk eens na, „om niet” deze heerlijke zegeningen. Al is iemand nog zoo arm naar de wereld, wanneer hij deze schatten mag bezitten, dan is hij rijker en gelukkiger dan eenig

koning. Wij willen onze kinderen op deze waarheden wijzen en trachten hun eenig begrip te geven van wat het Kerstfeest ons predikt en aanbrengt, en God bidden, dat Hij hunne harten vroegtijdig moge openen, opdat zij op zoo groot een zaligheid mogen acht nemen."

"En," aldus liet de stem van Johanna zich hooren, die tot nog toe alles zwijgend, maar met groote belangstelling had aangehoord, „en zijn uw kinderen daarmede waarlijk blijde en gelukkig?"

"Wel ja, Jongejuffrouw!" antwoordde vrouw van Til, „waarom zouden zij niet? Vooreerst zijn mijn kinderen nooit gewoon aan aardschen overvloed, zoodat zij dezen niet missen; en vervolgens... ik mag zeggen, dat de harten van mijn twee oudste kinderen geheel vervuld zijn van de heerlijke Kerstgeschiedenis. Verleden jaar, moet ge weten, hadden wij ons zoo verdiept in al wat vóór achttienhonderd jaren te Bethlehem geschied is, dat mijn lieve Arie uitriep: „O, Moeder, Moeder! hoe verlang ik er naar, dat de Heer Jezus weder op aarde komt. Als ik dan maar met Hem moge medegaan naar den hemel en eeuwig bij hem blijven." Ja, dát riep hij vol geestdrift uit, terwijl zijn oogjes straalden van geluk. „Het zal toch zeker gebeuren, Moeder?" vroeg hij mij nog. — „Wees gerust, jongen!" antwoordde ik hem, „het zal zeker gebeuren, zoo zeker als wij op dit oogenblik Kerstfeest vieren." — Nu weet ik wel, Mevrouw! dat zulke indrukken spoedig kunnen worden weggenomen door allerlei wereldsche dingen, maar ik verheug er mij toch zeer over, dat zij althans *nu* leven in zijn hart. Wanneer mijn Arie ondeugend, driftig of ontevreden is geweest, en ik hem zachtjes in het oor fluister: „Arie! als nu de Heer Jezus eens binnenkwam," -- o, dan moest gij eens zien, hoe plotseling alles verandert, en hoe hij zijn best doet om te strijden tegen zijn zonde. Ook dankt hij elken avond den Heer, dat Deze op aarde is gekomen en zich over kinderen ontfermt, die Hem hunne zonden en schuld belijden."

"Hoe heerlijk is het voor u, dat gij zulke dingen in uw kind moogt waarnemen," sprak mevrouw Donkers, terwijl zij ter sluik een blik wierp op de gezichtjes van haar beide doch-

tertjes, die met de grootste aandacht toelisterden en geen oog van vrouw van Til afwendden, in de hoop, dat zij nog meer zouden hooren. „Maar,” vervolgde zij, „de tijd gaat voorbij. Meisjes! gaat eens even met mij mede; en gij, vrouw van Til! blijf nog even zitten, als 't u bieft; wij komen dadelijk terug.”

Vrouw van Til zat met den rug naar de deur van de voor-kamer gekeerd, zoodat zij den wenk niet opmerkte, dien mevrouw Donkers aan haar dochttertjes gaf, dat zij toch geen uitroep van verbazing zouden doen hooren. Mevrouw Donkers opende halverwege de deur en sloot die weder achter zich dicht, nadat ook Johanna en Corrie waren binnengetreden.

Op de tafel lagen zes groote lange krentenbrooden, zes groote dikke worsten, benevens een aanzienlijk aantal pakjes van allerlei vorm en grootte. Op een klein tafeltje lagen daarenboven nog zes groote mooie bijbelteksten, met duidelijke en gekleurde letters gedrukt.

„Hier, Jo! breng dit aan vrouw van Til,” zeide de moeder, terwijl zij het meisje een der krentenbrooden in haar armen gaf en enkele pakjes in haar schort legde. „Vraag haar, of zij morgen haar man, haar kinderen en haar zelf eens wil trak-teeren op krentenbrood, melk en chocolade. In dit kleinste pakje zit een kwartje voor de melk. Verlies het niet, hoor!”

Een blos van genoegen kleurde het gelaat van Johanna, terwijl deze met alle kracht, die in haar was, de grootere en kleinere pakjes voor vallen trachtte te bewaren. Haar moeder deed voor haar de deur open en zoo stond zij eensklaps met al haar schatten achter de bezoeker, met welke haar vader onderwijl het gesprek had voortgezet.

„Vrouw van Til!” zeide Johanna met zachte stem, terwijl zij reeds eenige pakjes uit haar schortje in den schoot van de arme vrouw liet glijden, „Moeder vraagt, of gij morgenavond uw man, uw kinderen en u zelf niet eens zoudt willen trak-teeren op krentenbrood en chocolademelk.” Bij deze laatste woorden legde zij ook het krentenbrood in den schoot van vrouw van Til neder, die in het eerst niet wist, wat zij van dat alles denken moest. Moeielijk was het te zeggen, uit welke

oogen meer verrassing en blijdschap straalden, uit die van de arme vrouw of uit die van het meisje.

Vrouw van Til wilde een woord van blijdschap en dankbaarheid spreken, maar voordat zij dit kon doen, stond ook Corrie met volle handen vóór haar. „Wilt gij met de kerstdagen des middags niet eens lekkere erwtensoep eten?” vroeg zij, terwijl zij een zak met erwten, een stuk spek en de lekkere worst, benevens een tweetal andere pakjes bij al het andere voegde.

„Maar, kinderen! kinderen! wat beteekent dat? Wel, wel!” stamelde de verraste vrouw, terwijl zij nu eens beurtelings met vochtige oogen elk der beide meisjes aanzag en dan weder een blik wierp op al de schatten, die haar in den schoot geworpen waren.

„Nu, wij behoeven niet bevreesd te zijn, dat gij om de gaven den Gever vergeten zult,” sprak mevrouw Donkers vriendelijk; „nu moet gij van mij dezen tekst nog aannemen en dien aan den muur van uw woonvertrek ophangen, dan kan hij elken dag van 't jaar u Gods vaderlijke goedheid in herinnering brengen. Ziet ge wel, wat er op geschreven staat? „Uw Vader weet, wat gij van noode hebt.”

„Mevrouw!” zeide vrouw van Til eindelijk, „ik weet niet, waaraan ik dit alles te danken heb; ik kon niet raden, dat gij mij met zulk een doel hier ontboden hadt; ik weet ook niet, hoe ik u danken zal, maar . . . , maar” Haar stem begon te beven, en de bij andere gelegenheden zoo spraakzame vrouw zocht te vergeefs naar woorden om haar volzin te eindigen. Doch mevrouw Donkers kwam haar in haar verlegenheid te hulp door te zeggen: „Gij moet nu maar haastig naar huis gaan om uw man en kinderen deelgenooten van uw vreugde te maken.”

Nauwelijks was de deur achter de eerste bezoeker gesloten, en hadden de meisjes een oogenblik tijd gehad om haar gevoelens onder woorden te brengen, of er werd voor de tweede maal gescheld. Wederom trad Antje, de dienstbode, binnen en zeide: „Mevrouw! daar is de oude vrouw Boender, die u wenschte te spreken.”

„Och, die oude stakker!” riep mevrouw Donkers uit. „Komaan, meisjes! gaat die goede ziel eens halen; zorgt, dat zij niet struikelt over een drempel of trapje, want zij is, zooals gij weet, erg bijziend en slecht ter been.” Tegelijkertijd deed zij de kamerdeur wijd open, opdat de oude vrouw zou kunnen zien en hooren, waar zij moest wezen.

Toen de oude vrouw Boender het verzoek om binnen te komen ontvangen had, trok zij eerst langzaam haar klompen uit. „Als men eenmaal zoo oud geworden is, als ik ben, lieve kinderen!” zeide zij tot Johanna en Corrie, „dan gaat alles zoo vlug niet meer. O, ik ben al zoo oud; ik denk, dat ik wel achtmaal zoo lang geleefd heb, als een van u beiden.” Het spraakzame vrouwtje zette zich, na haar klompen voorzichtig tegen de muur gezet te hebben, zoodat niemand er over zou kunnen vallen, in beweging en strompelde, ondersteund door de twee jonge meisjes, zonder tegenspoed over trapjes en drempels heen, totdat zij behouden in de huiskamer aankwam.

„Mevrouwtje, Mevrouwtje!” riep vrouw Boender uit, toen zij voor de vrouw des huizes stond, die haar vriendelijk was tegemoet gekomen, „ik hoop niet, dat u boos op mij zult zijn, omdat ik zoo vrijpostig ben geweest om hier te komen. Ziet u, ik zeg het maar net, zooals ik het meen.”

„Zou ik boos, en gij vrijpostig zijn?” vroeg mevrouw Donkers. „Ik weet waarlijk niets van boos zijn of vrijpostig wezen af; wat bedoelt ge?”

„Wel,” hernam het oude vrouwtje, „toen de boodschap kwam, dat Mevrouw mij heden avond wilde spreken, dacht ik zoo in mij zelf: „Mevrouw heeft zeker gehoord, dat ik tot mijn man gezegd heb, dat ik, bij de laatste uitdeeling van kleedingstukken aan de armen, beide voor hem en voor mij een paar wollen kousen had willen hebben in plaats van den rok, dien ik gekregen heb; want dan waren er twee geholpen geweest. Ziet u, Mevrouwtje! het past mij niet ondankbaar te zijn, wanneer goede menschen uit christelijke liefde mij iets geven. Omdat ik thans gevoel, dat geen enkel mensch recht heeft op Gods weldaden en zegeningen, ben ik dubbel dankbaar en blijde met mijn rok; het is een ruime en warme. Het spijt mij

alleen — ik zeg hem dit wel eens — dat ik hem mijn man niet van tijd tot tijd kan aantrekken; dat zou toch niet gaan, niet waar? Verbeeld u: een man in een vrouwenrok!”

De meisjes begonnen bij dit denkbeeld te lachen. Ook de gedachte, dat vrouw Boender meende ontboden te zijn om een kleine berisping te ontvangen, terwijl zij integendeel met geschenken zou worden overladen, maakte de zusjes recht vroolijk. O, hoe zou straks de oude vrouw verwonderd opzien, en hoe verheugd zou ook haar man bij haar thuiskomst zijn. In gespannen verwachting zagen zij de volgende oogenblikken tegemoet.

„Maar, vrouwtje! hoe komt ge op zulk een gedachte?” vroeg mevrouw Donkers. Ik heb heusch van het gesprek tusschen u en uw man niets vernomen. Het spijt mij, dat ik van uw verlangen niets heb geweten, want ik zou gemakkelijk daaraan hebben kunnen voldoen. Hoe zou ik kunnen weten, wat gij tot uw man gezegd hebt? Gij begrijpt toch wel, dat ik niet aan de deur bij u sta te luisteren.”

Het gelaat van vrouw Boender helderde aanmerkelijk bij deze woorden op. „Och, men kan nooit weten,” zeide zij, „hoe iemands woorden somtijds door anderen worden gehoord of overgebracht. Ik kon toch ook niet bedenken, met welk ander doel gij mij zoudt . . .”

„Nu, nu, dat zult gij aanstonds zien; stel u echter eerst geheel gerust; zeg mij eens, hoe het uw man gaat in deze dagen; gij zelf houdt u flink op uw ouden dag. Er zijn er niet velen, die op *uw* jaren nog zoo kunnen gaan, waarheen zij willen, zooals gij.”

„Nee, nee, Mevrouwtje! er zijn er zoo niet velen; dat zegt u met recht. Na Nieuwjaar hoop ik al vier en tachtig te worden. — Ja, ja, al vier er tachtig,” herhaalde zij niet zonder eenigen trots; „en dan in huis niemands hulp noodig te hebben en nog elken Zondag naar de kerk te gaan, dat is niet iedereen gegeven. Ook maakt het mij zoo gelukkig, dat mijn man en ik samen oud hebben mogen worden. Mijn man begint wel wat te sukkelen, maar ik bezit hem toch nog. Een groote zegen is, dat zijn vermogens nog even goed zijn, als toen hij jong was. Och, lieve mensch! als wij 's avonds zoo bij elkaar

zitten en over den goeden ouden tijd spreken, dan vliegen de uren om. Maar — dát is zeker — hij wordt erg oud, hoewel hij mij slechts één jaar vóóruit is; bij wien evenwel komt de ouderdom niet met gebreken? De een krijgt dit en de ander dat. Als hij nu laatst die beroerte maar niet gehad had, dan zou het met hem nog wel schikken; door dat ongeval echter is het loopen hem zoo moeielijk geworden; en, doordien hij nu zooveel minder beweging heeft, krijgt hij meer en meer last van de koude."

De oude vrouw Boender, wier tong, eenmaal losgeraakt zijnde, niet spoedig tot rust was te brengen, zou nog veel meer van haar zelf en van haar bejaarden man verteld hebben, indien mevrouw Donkers haar dochters geen wenk had gegeven, dien deze aanstonds begrepen en opvolgden.

"Wacht even, vrouw Boender!" verzocht mevrouw Donkers, „wij komen dadelijk weêrom." Moeder en dochters verdwenen door de geopende deur en keerden eenige oogenblikken later met volle handen terug.

"Vrouw Boender! wij wilden zoo gaarne, dat gij met uw man morgen een blij Kerstfeest mocht vieren," zeide Johanna met van blijdschap schitterende oogen, „hier hebt gij iets om te trakteren."

De oude vrouw sprong op en liet van verbazing het krentenbrood, dat Johanna haar in de armen gelegd had, op den grond vallen. Gelukkig dat het geen breekbare waar was, want anders ware de vreugde van zeer korten duur geweest. Toen nu ook Corrie met haar geschenken vóór haar stond, raakte vrouw Boender geheel in de war en riep uit, terwijl zij haar armen omhoog hief: „Moest ik daarvoor hier komen? Moest ik daarvoor hier komen?" Beurtelings keek zij de ouders en de kinderen aan, steeds de zelfde vraag herhalende.

"Ga nu nog even zitten, vrouwtje!" zeide mevrouw Donkers eindelijk.

Dit deed de oude vrouw en begon toen al haar schatten te bezien, terwijl haar handen beefden van aandoening, en ook haar stem haar dienst weigerde: de verrassing was ook zoo groot en geheel onverwacht. Daarop kreeg zij nog den tekst

met den raad om dien in haar woning op te hangen. De woorden „*Hij zorgt voor u*” deden haar de tranen in de oogen springen, want zij ondervond immers opnieuw, dat dit volkomen waar was. Al haar schatten voorzichtig in haar schort samengepakt hebbende, stond zij op en zeide, terwijl haar gerimpelde hand de hand van Johanna greep, die het dichtst bij haar stond: „Ik weet geen woorden te vinden om u allen te zeggen, hoe blij ik ben; ik dank u... ik dank u... en... als ik thuis zal zijn gekomen, dan... dan zal ik *God* danken, dat Hij zoo vriendelijk aan mij gedacht heeft; want hoewel ik alles uit *uwe* hand ontvangen heb, komen alle zegeningen toch van *Hem*.” Deze laatste woorden sprak zij op een eerbiedigen, plechtigen toon uit, terwijl in haar door ouderdom diep liggende oogen een glans schitterde, waarnaar Johanna niet genoeg kon zien. Haar vingers hielden voortdurend de kleine hand van het meisje vast, terwijl zij haast ieder woord liet vergezeld gaan door een hartelijken stevigen druk.

„Ja, dat moet gij doen, vrouw Boender!” zeide mevrouw Donkers, „want gij hebt volkomen gelijk, dat eigenlijk de Heer de gever is van al deze gaven, want *Hij* gaf het ons in het hart om u met dit alles te verrassen.”

„God zegene u allen!” zeide de oude vrouw. Het was den kinderen te moede, toen zij deze woorden hoorden, of hun werkelijk reeds op dat zelfde oogenblik een zegen te beurt viel. „God zegene u!” herhaalde zij met een stem vol aandoening, terwijl zij, wederom geholpen door Johanna en Corrie, langzaam het vertrek verliet.

„O, lieve moeder!” riep Johanna uit, toen de deur achter vrouw Boender gesloten was, „wij hebben een heerlijken avond; ik had niet gedacht, dat wij zooveel genoegen zouden hebben.”

Wederom werd gescheld, en Antje kondigde het bezoek van vrouw Stronk aan.

Vrouw Stronk was moeder van een talrijk gezin, maar ik geloof niet, dat er vele kinderen zullen zijn, die gaarne als leden van dat huisgezin zouden willen opgenomen worden.

Zooals vrouw Stronk daar binnenkwam, kon zij geen aangename verschijning genoemd worden. Van onder haar vuile muts kwamen vlokken ongekamd haar te voorschijn. Haar gelaat en handen zagen er uit, alsof elk druppeltje water een dubbeltje kostte, en alsof zeep alleen met goudgeld kon gekocht worden. Haar kleederen zaten haar slordig om het lijf. Hier en daar waren knoopjes afgevallen; en rafels hingen aan haar rok en scheuren deden iets van het niet minder verwaarloosde ondergoed zien, hetgeen al te zamen het vermoedde wettigde, dat zij geen naald en draad kon hanteeren. De menschen in de buurt zeiden algemeen, dat niets aan haar besteed was, daar zij toch alles verslonsde. Mevrouw Donkers zou haar dan ook niet gekozen hebben onder het zestal huisgezinnen, waaraan zij bij gelegenheid van het Kerstfeest een verrassing wilde bereiden, indien de man van vrouw Stronk niet verscheidene weken ziek ware geweest, zoodat dit huisgezin waarlijk noodlijdend was. Bovendien hield zij veel van de kinderen, die, niettegenstaande hun vuile gezichtjes en onoogelijk uiterlijk, zeer vriendelijk, gehoorzaam en leergierig waren. Had vrouw Stronk nog maar een oog gehad voor haar ondeugden, dan ware verbetering niet onmogelijk geweest, maar zij was er geheel blind voor, een gebrek, dat helaas! de meeste menschen bezitten. Dat zij altijd gescheurde kleederen droeg; dat haar kinderen nooit knap voor den dag kwamen, dat het in haar woning er zóó vuil uitzag, dat een zindelijk mensch niet spoedig besluiten zou om er op een stoel plaats te nemen en met haar een kopje koffie te drinken, schreef zij aan allerlei omstandigheden toe, maar niet aan haar lui- en vuilheid. Het groote huisgezin, de schrale verdiensten en de kleine woning waren volgens haar oorzaak, dat niet alles was, zooals het moest zijn. Maar al verdiende haar man van tijd tot tijd een goed weekloon, ook dan nog klaagde zij „steen en been.” Het was haar gewoonte om overal op jammerenden toon haar klaagliederen te gaan zingen; en zij raakte er zoo aan gewend, dat naar haar klaagtoon geluisterd werd, dat zij het als de meest natuurlijke zaak van de wereld ging beschouwen, dat zij bekwam, al wat zij noodig had en daarom ook maar vrijpostig vroeg.

Zonder te wachten tot zij toegesproken werd, begon vrouw Stronk, zoodra zij binnen was getreden, op haar eigenaardige wijze te klagen over de armoede, waarin zij verkeerde; en dat zij zoo weinig onderstand genoot, veel minder dan vrouw Die en Die, die het veel beter op de wereld hadden dan zij en... toch veel meer geholpen werden.

Zoodra mevrouw Donkers even dien stortvloed van woorden kon stuiten, merkte zij op, dat men algemeen zijn gaven liever schenkt aan menschen, die net en knap zijn dan aan zulken, van wie zoo iets niet getuigd kan worden; maar bijna speet het haar dit onderwerp aangeraakt te hebben, want het jammeren ging nu over in iets, dat nog minder aangenaam was om aan te hooren. Wat haar zelf betrof, bracht zij de meest dwaze verontschuldigen in het midden; en wat haar kennissen en bureu aanging, deed zij de meest liefdelooze aanmerkingen hooren. „Ja, *die* konden het wel goed hebben, want als men den menschen stroop en honig om den mond smeert, kan men wel alles, kleederen en andere dingen, los krijgen; maar omdat *zij* dat niet deed, werd zij vergeten, hoewel een ieder op zijn vingers kon natellen, wat er al zoo noodig was voor een zieken man en zulk een groot getal kinderen.”

„O, wee, wat ben ik begonnen!” dacht mevrouw Donkers, terwijl haar gast, zonder bijkans adem te scheppen, het eene woord op het andere liet volgen, even snel als de wieken van een molen elkaar achternaloopen.

„Ja, ja, de ware armen worden vergeten!” riep vrouw Stronk eindelijk uit en rustte even om nieuwe krachten te vergaderen teneinde opnieuw van het begin af te beginnen.

Van die korte rust maakte mevrouw Donkers gebruik om zoo vriendelijk mogelijk te zeggen: „Ik wil u een bewijs geven, dat gij niet vergeten wordt: wij hebben u dezen avond hier laten komen, omdat wij gaarne wilden, dat gij morgen met uw man en kinderen aan niets gebrek zoudt hebben. Het Kerstfeest is een heerlijk feest, zoowel voor armen als voor rijken. Zoo arm, of ongelukkig, of zondig kunnen wij niet zijn, dat de Heer ons niet zou willen aannemen en tot Zijn kinderen en erfgenamen maken. Daartoe heeft Hij immers Zijn

Zoon op aarde gezonden, opdat Hij ons door Hem voor tijd en eeuwigheid zou redden en zalig maken."

Vrouw Stronk trok bij deze woorden een gezicht, alsof men haar een bitter drankje te drinken gaf. Van tijd tot tijd wierp zij tersluiks begeerige blikken in de kamer rond, want zij begreep wel, dat zij nog om een andere reden ontboden was dan om een geestelijke toespraak aan te hooren. „Wat uw ziel noodig heeft, kan ik u niet geven," vervolgde mevrouw Donkers; „dit moet gij begeeren van Hem, van Wien onze Heiland spreekt, als Hij zegt: „Indien dan gij, die boos zijt, weet uw kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal de Hemelsche Vader goede gaven geven dengene, die Hem bidt." *Wij* kunnen u deze dingen *alleen zeggen*; en wij doen dit gaarne, omdat uw tijdelijk en eeuwig heil ons ter harte gaat. Opdat gij dit gelooven moogt, hebben wij voor u en uw huisgezin een verrassing bereid; maar gij moet niet vergeten, dat de Heer het eigenlijk is, die u dit schenkt."

Terwijl mevrouw Donkers met de meisjes in de andere kamer ging, hield vrouw Stronk reeds halverwegen haar schort op om alles daarin te kunnen bergen; en terwijl zij de kerstgaven in ontvangst nam, berekende zij reeds naar de grootte en de hoeveelheid der pakjes hun waarschijnlijke waarde.

Begeerig keek zij, toen de kinderen haar de geschenken hadden gegeven, of mevrouw Donkers misschien nog iets meer in haar handen had; en toen zij slechts een groote witte kaart te zien kreeg, stond zij op met een beweging, alsof zij zeggen wilde: „Is het hiermede afgeloopen?"

„Gij zoudt mij genoegen doen," zeide mevrouw Donkers, „wanneer gij dezen grooten tekst in uw kamer aan den muur wildet ophangen; gij moet er elken dag even naar zien, want de woorden zijn woorden des Heeren, die u zegen kunnen aanbrengen."

Onverschillig nam vrouw Stronk den tekst aan en na nog even: „Dank u wel voor alles" gezegd te hebben, ging zij heen.

„Maar, Moeder!" riep Johanna uit, zoodra de deur gesloten was, „waarom hebt u nu deze vrouw laten komen? Er is geen aardigheid aan om haar iets te geven. Wel foei, hoe schandelijk ondankbaar is zij."

„Johanna!” antwoordde haar vader, die alles stilzwijgend had gadegeslagen en aangehoord, „het is voor allen zoo helder als de dag, dat de ondankbaarheid van vrouw Stronk een zeer leelijke ondeugd is, die ons er haast toe verleiden zou om ons in niets meer aan haar te laten gelegen liggen; maar ik ken toch wel een meisje, dat aan geen ding gebrek heeft, en dat toch meent verongelijkt te worden, als haar iets niet naar den zin gaat. Kent *gij* dat meisje ook?”

„Maar, Vader!” riep Johanna uit, in het diepst van haar ziel verontwaardigd, dat haar vader haar op één lijn plaatste met die ondankbare vrouw, „hoe kunt gij . . .”

„Ja, mijn kind!” ging de heer Donkers voort, „wat ik zeg, meen ik. Vrouw Stronk doet ons de ondankbaarheid zien in haar meest terugstootende gedaante; maar gij en wij handelen dikwijls even zoo. Het is gelukkig voor ons, dat de Heer met ons niet zoo handelt, als wij met onze medemenschen doen. Ik wil eerlijk erkennen, dat ik in mij den lust voelde opkomen om vrouw Stronk met ledige handen huiswaarts te zenden. Vergeet toch niet, dat de Heer ons alle dagen opnieuw Zijn zegeningen schenkt, die wij waarlijk niet verdienen. Moet het Hem dan niet zeer bedroeven, als Hij ziet, hoe ondankbaar wij zijn voor al wat Hij ons geeft, en hoe geneigd wij zijn om te morren over dat, wat naar onze meening ons ontbreekt?”

„Maar zoo ondankbaar als vrouw Stronk is, ben *ik* toch niet, Vader!” wierp Johanna tegen, hoewel op een veel zachter toon dan een oogenblik tevoren sprekende, daar een stem in haar geweten haar begon aan te klagen.

„Niet, mijn kind?” vroeg haar vader. „Nu, denk er nog eens over na, en dan spreken wij elkaar wel later.”

De bezoeken waren nog niet ten einde, want wederom kwam Antje binnen en kondigde de komst van vrouw Top aan.

Vrouw Top was iemand van middelbaren leeftijd. Haar kinderen waren allen volwassen, en sommige van hen reeds gehuwd; slechts één dochter was nog bij de ouders thuis. Deze was een zeer ongelukkig meisje. Op tienjarigen leeftijd had

haar een hersenziekte aangetast, waarvan zij wel hersteld was; maar na dien tijd had zij toch het gehoor moeten missen. Zij was oud genoeg om dit gemis in al zijn omvang te gevoelen. Een zintuig te moeten missen, dat wij voorheen bezaten, is nog pijnlijker dan zonder het zelve geboren te zijn. Nu was Jacoba — zoo heette het meisje — bovendien van een zeer levendigen en doorzettenden aard, zoodat zij haar ouders, nog voordat de vreeselijke ziekte haar aangetast had, door haar ongeduld menig moeielijk uurtje verschaft had. Maar toen zij eenmaal begreep, dat nimmermeer eenig geluid tot haar zou doordringen; dat zij nimmermeer het liefelijk gezang der vogels noch de vroolijke stemmen der op straat spelende kinderen zou hooren; dat zij aan de dagelijksche gesprekken niet meer zou kunnen deelnemen; in één woord, dat zij voortaan, hoewel onder de menschen levende, toch als een eenzame haar weg zou moeten gaan, — toen, toen was, als het ware, een booze geest in haar losgebroken. In zichzelf gekeerd en morrende over haar lot ging zij haar weg en wilde door niemand zich laten troosten. Dit nu was voor haar ouders een nog grooter verdriet dan het gebrek op zichzelf. — Het was een geluk, dat Jacoba vóór haar tiende jaar een oplettend en ijverig kind was geweest. Zij had uitstekend leeren lezen en schrijven en zich nog andere kundigheden eigen gemaakt, die zij na haar ziekte moeielijk zou hebben kunnen verkrijgen. De eenige uren, waarin zij haar gemis niet gevoelde, waren die, welke zij doorbracht met het lezen van een mooi boek. Daar echter haar ouders behoeftege lieden waren, konden zij haar zulk een genot niet elken dag bereiden.

Na de gewone begroeting vroeg mevrouw Donkers aan haar nieuwe bezoeker, hoe het haar ongelukkige dochter ging.

„Och! dat blijft altijd maar hetzelfde, Mevrouw!” antwoordde vrouw Top. „Zij is een beklagenswaardig schepseltje en wordt hoe langer hoe lastiger; somtijds is met haar geen huis te houden. Nooit kan iemand het haar naar den zin maken. Ziet u, zoolang als mijn man en ik leven, is het nog niets: wij verdragen al die boosheid en nukken met geduld; maar wat moet er van het arme schuap worden, als *wij* niet meer onder

de levenden behooren? Andere, vreemde menschen zullen met haar nimmer zulk een geduld kunnen hebben."

Terwijl zij deze woorden uitsprak, schudde zij droevig het hoofd en zag zij mevrouw Donkers met een bedrukt gelaat aan.

"Kom, kom!" troostte deze, „geen ellende vóór den tijd! Gij weet toch wel, dat God dikwijls de zaken zoó bestuurt, dat wij ons er over verwonderen moeten. Misschien neemt God haar nog wel vóór uw dood weg."

"O, ja!" antwoordde vrouw Top, „dat is wel mogelijk, maar toch — misschien kunt u dit niet gelooven — maar toch kunnen wij er niet aan denken om haar te moeten missen: met al haar ellende is zij ons toch zoo lief. Zij is ook niet *altijd* zoo onhandelbaar. Laatst had iemand haar een boek geleend, o zoo mooi, vol platen, verhalen en versjes; *toen* hadt gij haar eens moeten zien; er was geen beter meisje in de gansche straat; en ik geloof ook, dat genoemd boek een goeden invloed op haar heeft uitgeoefend, want gedurende verscheidene dagen bleef zij in de zelfde goede stemming. Nu evenwel het boek weder uit haar handen is, doordien zij het aan den eigenaar moest teruggeven, komen de booze buien weder boven."

"Gij moet haar maar veel laten lezen in het Boek der boeken, dat boven alle andere een blijvenden, gezegenden invloed kan uitoefenen," raadde mevrouw Donkers aan.

"Ja, Mevrouw!" antwoordde vrouw Top, „ik wijs haar telkens er op, dat zij Gods Woord moet lezen en onderzoeken en overdenken; en zij doet dat ook somtijds."

"Zij kan niet beter doen," vervolgde mevrouw Donkers. „In onzen bijbel staat immers zoo duidelijk aangewezen, waar balsem en genezing voor alle wonden gevonden worden."

Onder dit gesprek was in Johanna's hart een zware strijd ontstaan. Johanna gevoelde medelijden voor dat arme ongelukkige meisje, en zij vroeg zich zelf af: „Zou *ik*, die het toch zooveel beter heb, niet iets voor haar kunnen doen?" Zij had Jacoba, die zij wel van aanzien kende, altijd beschouwd als een stuursch en bokkig meisje; was haar steeds onverschillig voorbijgegaan en had zich nooit in haar toestand verplaatst. Nu zij echter van de moeder zelve hoorde, hoe ongelukkig

Jacoba was, werd het medelijden in haar hart opgewekt en begeerde zij iets voor het ongelukkige meisje te kunnen doen.

Op haar verjaardag had zij onder andere geschenken een mooi boek gekregen, ook als dat, waaruit Jacoba zooveel genot geput had, vol platen en verhalen en verzen. Er stonden vooral vele geschiedenissen uit den bijbel in geschreven, en Johanna had met het lezen daarvan menig gelukkig uurtje doorgebracht. Jacoba zou dit zeker ook doen, als het boek in haar bezit was. Om haar schat geheel aan het meisje af te staan, daartoe kon Johanna niet aanstonds besluiten, want zij was er altijd zoo zorgzaam voor geweest: geen vlekje, geen vouwtje kon het scherpste oog bespeuren. Nog den vorigen dag zou Johanna er niet aan gedacht hebben om haar geliefkoosd boek ten geschenke te geven, maar op dezen avond had zij iets van de zaligheid leeren smaken, welke verbonden is aan het verloochenen van zich zelf en aan het volbrengen van den wil des Heeren. Wanneer die wil overeenstemde met haren wil, dan kostte het haar geen moeite dien te volbrengen; maar wanneer dit niet het geval was, dan was zij gewoon haar eigen wil te doen. Ook nu stond zij voor een moeielijk geval. Een stem in haar hart zeide: „Kom, verloochen u zelf en geef dat boek; gij zult dat arme meisje er zoo gelukkig mede maken,” maar haar zelfzucht kwam daartegen op.

Toen vrouw Top, evenals de vorige bezoeksters, haar geschenken had aangenomen, loste al haar vreugde zich op in de gedachte, hoe blijde haar dochter zou zijn, als Moeder dat alles thuis bracht. „Och, dat kind, dat kind!” zeide zij in zich zelf, maar toch verstaanbaar voor de anderen, die met haar in het vertrek waren, „nu zal zij dezen avond toch weêr vroolijk zijn, net als toen zij een klein meisje was; ach, ik zie haar tegenwoordig zoo zelden blijde. Wacht, ik zal haar in de verbeelding brengen, dat alles voor haar is, en dat zij *ons* er op trakteeren mag; ja, dat zal ik doen. — Mag ik, lieve mevrouw?” vroeg zij plotseling, haar luide mijmering in een vraag veranderend, „mag ik dat doen? Het denkbeeld, dat alles voor *haar* is gegeven, zal haar zoo gelukkig maken. Zij meent altijd, dat de menschen zich in 't geheel niet om haar bekommeren,

en het zal haar goed doen nu eens het tegenovergestelde te zien."

Mevrouw Donkers moest op dat oogenblik twee antwoorden tegelijk geven, want Johanna was bij de laatste woorden van vrouw Top naar haar moeder gegaan en had haar fluisterend gevraagd, of zij haar mooie nieuwe boek maar aan vrouw Top voor haar dochter zou medegeven. Zij haastte zich nu om beide vragen toestemmend te beantwoorden, in het diepst harer ziel verblijd, dat haar dochtertje een overwinning op zich zelf behaald had.

IJlings verliet Johanna de kamer en kwam eenige oogenblikken later met het boek terug. „Zeg eens, vrouw Top!” riep zij uit met glinsterende oogen en lachend gelaat, „zoudt gij dit boek aan Jacoba willen geven en haar zeggen, dat zij het houden mag?”

Verbaasd en verrast zag Jacoba's moeder op, toen haar het mooie, dikke boek in handen werd gegeven. „Wel, heb ik ooit in mijn leven zulk een engel gezien!?” riep zij uit. „Mag zij dat hebben en behouden? O, o, welk een nieuwe vreugde!”

Johanna, die zich nog nooit in haar leven „een engel” had hooren noemen, werd bij het hooren van zulk een woord wel wat verlegen en verschool zich half achter Moeders rug. Zij wist het beter, dat zij geen engel was, want een engel kon toch niet ontevreden en eigenwillig zijn, gelijk zij dikwijls was. Zij gevoelde zich beschaamd bij de gedachte, dat het bezit van een enkel boek in staat zou zijn om het treurig leven van een ongelukkig meisje te verhelderen, terwijl zij, een kastje vol boeken en speelgoed bezittende, nog zeggen durfde, dat het Kerstfeest voor haar vreugdeloos zou zijn.

„Hoor eens!” zeide mevrouw Donkers, voordat vrouw Top vertrok, „ik wil morgen met mijn meisjes uw Jacoba eens komen opzoeken en op haar leitje voor haar opschrijven al de zegeningen, die het Kerstfeest ook voor haar medebrengt. Het arme kind kan niet naar de kerk gaan en de heerlijke Kerstgeschiedenis hooren verkondigen. Als wij leven en welvaren, hopen wij zeker te komen.”

„O, doe dat, doe dat!” moedigde vrouw Top aan, „u en de

jongejuffronwtjes zult hartelijk welkom zijn." Daarop haastte zij zich naar huis om haar ongelukkige dochter te verrassen.

Voor de vijfde maal werd er gescheld. Ditmaal werd geen huismoeder aangediend, maar een jonge man, die niet al te gunstig bekend stond. Hij kwam in de plaats van zijn moeder, welke dien zelfden dag ongesteld was geworden.

Eenigszins schuw en bevreesd zagen de meisjes den binnenkomende aan. Zij hadden hem nooit anders gezien dan slenterende over straat of ook wel, met de handen in de zakken en met de pet schuins op het hoofd, staande onder een troepje leegloopers.

„Moeder is niet al te wel," begon hij, terwijl hij toch zoo wellevend was, dat hij zijn pet van het hoofd nam, „en daarom kom ik vragen, of ik voor haar de boodschap niet kan aannemen."

Wel, wel, — wat voor ongesteldheid is het?" vroeg mevrouw Donkers op deelnemenden toon.

„Ik geloof, dat zij een zware verkoudheid heeft gehad," antwoordde de jongeling, „zij heeft koorts en hoest nog al erg."

„Ja, ja, uw moeder wordt oud," hernam mevrouw Donkers ernstig. „Het zou voor u een groot verlies zijn, als zij werd weggenomen."

Eenigszins verschrikt keek de jongeling op; aan zoo iets scheen hij blijkbaar niet gedacht te hebben. Hij trachtte echter zijn ontroering te verbergen en hervatte op luchtigen toon: „O, Moeder heeft zoo iets wel meer gehad, maar na weinige dagen was zij altijd weër hersteld."

„Dat zal zóó lang duren," viel mevrouw Donkers hem in de rede, „totdat ten laatste het einde is gekomen." Zij merkte, dat zij een gevoelige snaar aanroerde, want opnieuw werd eenige ontroering op het gelaat van haar bezoeker zichtbaar. De liefle tot zijn oude moeder scheen dus nog niet uit zijn hart verdwenen te zijn.

„Gij kunt zeer goed mijn boodschap aan uw moeder overbrengen," ging mevrouw Donkers voort. „Wij wenschten, dat zij een in alle opzichten blij Kerstfeest zou vieren en hadden met dat doel iets voor haar klaargelegd."

Het spijt ons nu zeer, dat zij zelf niet heeft kunnen komen; maar nu *gij* toch gekomen zijt, moet *gij* maar alles voor haar medenemen. Doch, goede vriend! ik heb nog een enkel woord voor u in mijn hart. Weet gij, wat ik vast en zeker geloof? . . . Dat, meer dan door eenig feestgeschenk, uw moeder verblijd zou worden, als gij op de aanstaande feestdagen in de kracht van God besloot om uw slechte makkers vaarwel te zeggen en u geheel aan *haar* te wijden."

"Wat kan ik dan voor haar doen?" vroeg de jonkman zuchtend, terwijl hij zich ongeduldig, daar hij zich in de engte gedreven zag, op zijn stoel heen en weder bewoog.

"Gij kunt," antwoordde mevrouw Donkers hem, „door uw gedrag den levensavond van uw moeder verhelderen, of . . . haar grijze haren met smart in het graf doen nederdalen. Gij zelf weet dit ook wel, is het zoo niet? Wanneer gij morgen, in plaats van naar de kerk te gaan, u naar de herberg begeeft of uw tijd doorbrengt met dobbelen, dan vervult gij het hart van uw moeder met droefheid; maar wanneer gij haar na kerktijd de Kerstgeschiedenis voorleest, dan zal zij zich verheugen, de oude vrouw! en tevens zal uw eigen ziel er wel bij varen, wanneer gij hoort en leest, wat groote dingen God ook voor *u* gedaan heeft."

De jongeling gaf op deze vriendelijke toespraak geen antwoord. Toen evenwel de beide meisjes hem de feestgaven overreikten, en Johanna, haar vrees overwinnende, vlak bij hem stond en zoo dringend vroeg: „Och, lees nu morgen uw moeder de Kerstgeschiedenis voor;” en Corrie het verzoek van haar zusje met haar zachte stemmetje ondersteunde, zeggende: „Ja, doe dat nu om ons plezier te doen,” — toen antwoordde hij toch: „Ik beloof het u; ik zal het doen.” Mevrouw Donkers overhandigde hem daarop een der zes schoone kaarten, waarop de tekst gedrukt stond: „De Zoon des menschen is gekomen, om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was.” Met de geschenken voor zijn moeder beladen vertrok de jonge bezoeker, door de liefde, die hij ondervonden had, in het hart getroffen en met de beste voornemens voor den dag van morgen.

De voorraad geschenken was nu aanmerkelijk minder geworden. Eén gast scheen nog verwacht te worden en op den bepaalden tijd verscheen ook deze laatste. Mevrouw Donkers had haar gasten allen, den een een half uur na den ander, besteld, zoodat het niet mogelijk was geweest, dat twee tegelijkertijd kwamen. Zoo kon zij immers met een ieder hunner veel vrijer spreken?

De vrouw, die nu binnen kwam, was een weduwe, wier man nog niet lang geleden gestorven was, haar een groot gezin achterlatende. Met veel moeite en met de grootste vlijt had zij tot nog toe in de behoeften van haar en van haar kinderen kunnen voorzien. Gelukkig waren deze reeds op dien leeftijd gekomen, dat zij de school konden bezoeken. Haar oudste dochtertje was haar reeds zeer tot hulp. Wanneer Lina thuis was, kon Moeder naar een werkhuis gaan of voor de menschen naaien. Onder alle omstandigheden had zij steeds het oor geleend aan het woord der Heilige Schrift: „Wentel uwen weg op den Heere en vertrouw op Hem.” Ja, dit had zij gedaan, en haar vertrouwen was niet beschaamd geworden.

Met een vriendelijken groet ontving mevrouw Donkers ook deze, haar laatste bezoekerster.

„Och, Mevrouw!” zeide de weduwe van der Gaarde, „gij begrijpt wel, dat ik het gemis van mijn man nog elken dag gevoel, maar niet het minst is dit op onze Christelijke feestdagen het geval. Wij vierden die dagen altijd met zulk een groote blijdschap, maar nu mijn man van mij en de kinderen is heengegaan, is zoo veel van die vreugde verdwenen. Doch als mijn verdriet mij overmeestert, dan weet ik, Gode zij dank! aan Wien ik alles klagen kan, en dat is mij tot troost, tot groote troost.” — Zij zweeg eenige oogenblikken en ging daarna voort: „Ik heb een groot geluk, namelijk dat de Heer mij een open oog gegeven heeft voor al het goede, dat ik heb mogen behouden, en dat is nog heel wat. Ik ben gezond en sterk en heb nog altijd zelf mijn brood mogen verdienen; noemt gij dit geen groot voorrecht? En dan wat mijn kinderen betreft, — in de eerste plaats mijn Lina, mijn oudste . . ., neen ik kan u niet zeggen, wat zij reeds voor mij is. Zij moet nog

twaalf jaar worden, maar ik verzeker u, dat zij al mijn rechterhand is. Als ik 's avonds uit mijn werkhuis thuis kom, vind ik de kleintjes uitgeteeld, frisch gewasschen en met blijde aangezichtjes rondom de tafel zitten. Nergens zie ik eenigen rommel; alles is opgeruimd. Hoewel nog zoo jong, zorgt zij voor alle dingen. Als ik niet oppaste, zou zij mij elk werk uit de hand nemen. Zooveen, toen ik mij gereed maakte om naar u toe te gaan, zeide zij tot mij: „Moederlief! ga u maar morgenavond met Keesje en Jan naar de kerk; ik zal zorgen, dat bij uw terugkomst alles er gezellig en prettig uitziet. Mag ik u dan daarna eens het mooie boekje voorlezen, dat ik laatst op de Zondagsschool gekregen heb?” — O, dat lieve kind! God heeft mij in mijn Lina en ook in mijn andere kinderen een grooten schat gelaten. Als zij allen nu maar mogen opgroeien in de vreeze des Heeren.”

Thans achtte mevrouw Donkers het oogenblik gekomen om de arme weduwe te verblijden. Voor de laatste maal trad zij met haar meisjes de andere kamer binnen om de overige pakjes te halen.

„Hier hebt gij iets voor het feest van morgen,” zeide Johanna, terwijl haar oogen als zonnetjes straalden.

„En hier hebt gij nog iets voor morgen,” zeide Corrie en legde ook haar geschenken op den schoot der weduwe.

„En hier is iets, waarvan gij elken dag genot kunt hebben,” klonk het uit den mond der moeder, terwijl zij den tekst: „Hij is een Vader der weezen en een Rechter der weduwen” vóór haar bezoekster op tafel legde.

De weduwe, die in het minst niet vermoed had, dat zij om zulk een voorraad kostelijke gaven te ontvangen bij mevrouw Donkers was ontboden; maar in de meening verkeerd had, dat haar eenig naaiwerk zou worden opgedragen, was zoo onthutst en verrast, dat zij geen woorden kon vinden. Beurtelings keek zij van haar schort naar de tafel, en van de tafel naar haar schort, en dan weder naar de vriendelijke gezichten van de ouders en van de kinderen. „Wat zal Lina nu wel zeggen!” riep zij eindelijk uit. „Wat zal zij wel zeggen!?”

„Dat zult gij strakjes wel hooren,” zeide mevrouw Donkers vriendelijk.

„O, o, ik had al mijn feestmaal gekookt, Mevrouw!” hernam de weduwe, „niet kunnende denken, dat zulk een maaltijd ons geschonken zou worden.”

„Uw feestmaal?” vroeg Johanna, nieuwsgierig om te weten waarin dit bestaan zou, maar toch te bescheiden om het rechtstreeks te vragen.

„Ja, jongejuffrouw! *rijstebrij*. Ik had melk gekookt en rijst en suiker; natuurlijk moest de pomp er bij te pas komen, want melk alleen is te duur, en de maagjes zijn nog al veel en groot.”

Rijstebrij! Johanna herinnerde zich met schaamte, dat zij meermalen haar neusje had opgetrokken, wanneer haar moeder rijstebrij had gekookt; en in het huisgezin van de weduwe van der Gaarde werd zoo iets als een uitgezochte lekkernij beschouwd.

„De kinderen waren zoo blijde, dat ook zij een feestmaal zouden hebben,” vervolgde de weduwe op verheugden toon, „maar wat zullen zij *nu* wel opkijken! Neen, zulk een overvloedigen maaltijd heb ik nog nooit met hen gehouden, zelfs niet toen mijn man nog leefde. Deze voorraad kan gemakkelijk voor twee maaltijden strekken. Zoo kunnen wij Zondag ook nog daarvan eten, en heb ik voor den Rustdag des Heeren weder geen zorg. Eén van de zegeningen, welke de Zondag voor ons medebrengt, Mevrouw! is, dat wij dan ook de zorgen mogen laten rusten. Ik denk wel, dat onze God ook hierop het oog had, toen Hij den Rustdag voor ons instelde. Hoe groot de nood soms moge zijn, — van Zaterdagavond af tot Maandagmorgen toe heb ik nooit zorgen gehad. Als ik op Zaterdagavond mijn kinderen hun schoone kleederen heb aangeetrokken en hen in hun bedjes leg en voor hen brood in de kast heb, dan roep ik uit: „O, Heer! hoe goed zijt gij, dat gij ons van de zeven dagen der week éénen schenkt, waarop wij niet alleen van onzen arbeid, maar ook van onze zorgen en moeiten mogen rusten. Maar . . . Mevrouw! als u het mij niet kwalijk neemt, dan ga ik nu weder naar mijn kinderen toe, want zij zullen niet weten, waar Moeder blijft. Hartelijk dank voor het een en ander. God zegene u allen en doe u nog lang

uw man en kinderen behouden. Een gezegend Kerstfeest wensch ik u toe."

Na deze woorden ging de weduwe van der Gaarde dankbaar heen. Toen het geluid van haar voetstappen in de gang was weggestorven, zag mevrouw Donkers haar twee meisjes aan en vroeg: „Geloofst gij niet, lieve kinderen! dat morgen op het Kerstfeest vele grooten en kleinen blijde zullen zijn met de verrassingen, welke wij hun hebben kunnen bereiden. Wanneer wij dit jaar weder een kerstboom in huis hadden gehad, en u en uw vriendinnetjes vele geschenkjes hadden gegeven, dan waren wij niet in de gelegenheid geweest om dezen avond zoo velen te verblijden, want . . . wij behooren niet tot de rijken der aarde. Wij moesten één van beide kiezen. Hebben wij nu het goede gekozen?"

Een uur later lagen de beide meisjes in haar warm bedje. Evenals den vorigen avond duurde het eenige oogenblikken, voordat zij sliepen.

„Zeg, Johanna!" fluisterde Corrie, terwijl zij met haar mond zeer dicht bij het oor van haar zusje kwam, „was het van avond niet heerlijk? Had Moeder geen gelijk?"

„Stil Corrie!" antwoordde Johanna. „Ja, het was heerlijk. Wat was die vrouw Top blij, en vrouw van der Gaarde ook. Ik denk niet, dat ik het vergeten zal."

„Ik ook niet," zeide Corrie, „ik wilde morgen bij al die menschen wel eens om een hoekje gaan kijken. En wat zegt ge wel van die rijstebrij?"

Zoo pratende vielen zij eindelijk in slaap en droomden van gelukkige vaders en moeders en van vroolijke jongens en meisjes, die in de handen klaptten bij het zien van worst en spek en krentenbrood en schoon gekleurde teksten. En toen haar moeder zelve dien avond ter ruste ging en zich over haar slapende kinderen henenboog, bad zij in stilte: „O, Heer! geef, dat zij beiden altijd Uw woord mogen betrachten:

Het is zaliger te geven dan te ontvangen.

